

LEKSANDS
KOMMUN

Skötselplan för naturreservatet Plintsberg

Innehåll

1. Beskrivning av naturreservatet

1.1 Administrativt data

1.2 Beskrivning av området

1.3 Geologi och topografi

1.4 Naturvärden

1.5 Naturvårdsarter

1.6 Friluftsliv

1.7 Kulturvärden samt historisk och nuvarande markanvändning

2. Plandel

2.1 Syftet med naturreservatet

2.2 Prioriteringar mellan bevarandevärden och vald skötsel

2.3 Skötselområde 1

2.4 Skötselområde 2

2.5 Skötselområde 3

2.6 Skötselområde 4

2.7 Skogsbrand

2.8 Insektsangrepp

2.9 Jakt

2.10 Dokumentation och uppföljning

2.11 Revidering av skötselplan

2.12 Skötselplankarta

1. Beskrivning av naturreservatet

1.1 Administrativa data

Namn	Plintsberg
Län	Dalarna
Kommun	Leksand
NVR id	205 27 63
Areal	25,4 ha
Markslag	Lövskog och granskog
Anordningar	Informationsskylt

1.2 Beskrivning av området

Plintsbergs naturreservat är 25,4 ha stort. Området avgränsas i väster av en järnväg, i övrigt omges det av hyggen och yngre barrskogsplanteringar, i sydost gränsar området mot detaljplanerad naturmark och tomtmark.

Skogen i området domineras av lövskog och granskog med inslag av lövträd på näringsrik mark. Mycket död ved finns i form av stående och liggande träd. I området har ett flertal rödlistade och sällsynta arter påträffats, många av dem kärlväxter knutna till kalkpåverkad skog.

Genom skogen går en led och området nås lätt via anslutande vägar från öster och väster.

1.3 Geologi och topografi

Naturreservatet ligger beläget i en sluttning cirka 250 m över havet. Berggrunden består av granit, pegmatit. Jordarten utgörs av sandig-siltig morän.

1.4 Naturvärden

Skogen i området utgörs av lövskog och lövrik granskog i en kalkpåverkad sluttning. Till följd av de näringsrika markförhållandena är skogen på många håll grov- och högvuxen. Flera arter av ovanliga orkidéer och andra kalkgynnade kärlväxter växer i fältskiktet.

Trots att skogen uppkommit på tidigare delvis öppna kulturmarker är de skogliga naturvärdena höga. Det finns rikligt med död ved i alla dess former och flera rödlistade tickor har påträffats på de ofta grova lågorna av gran.

1.5 Naturvårdsarter i reservatet

I området har ett flertal fridlysta och rödlistade arter påträffats.

Flera arter av orkidéer växer i området. Den mest exklusiva av dessa är guckusko (*Cypripedium calceolus*) som finns i några frodiga bestånd i den norra delen. Den i Dalarna sällsynta orkidén nästrot (*Neottia nidus-avis*) har påträffats i ett ovanligt stort bestånd om cirka 500 blomställningar och orkidéerna tvåblad (*Listera ovata*) samt jungfru marie nycklar (*Dactylorhiza maculata*) förekommer i rikliga mängder på flera håll i skogen.

På många av granlågorna växer de rödlistade svamparna rosenticka (*Phellinus ferrugineofuscus*) och rynkskinn (*Phlebia centrifuga*).

Flera fynd av den mycket sällsynta och starkt hotade skalbaggen rönnpraktbagge (*Agrilus mendax*) har gjorts 200-700 meter ifrån området i det intilliggande Sättra hasselskogs naturreservat, lokalen är möjligtvis den enda aktuella för arten i landet idag. Arten är helt knuten till rönn och det är inte osannolikt att arten redan idag finns på någon eller några av rönnarna som finns i området. I Plintsbergs naturreservat finns stor potential att skapa

biotoper och substrat för att gynna arten i de två mindre partierna med yngre slyskog (skötselområde 3).

Artgrupp	Svenskt namn	Latinskt namn	Kategori naturvård
Kärlväxter	Guckusko	<i>Cypripedium calceolus</i>	Fridlyst, Signalart
	Tvåblad	<i>Listerata ovata</i>	Fridlyst, Signalart
	Nästrot	<i>Neottia nidus-avis</i>	Fridlyst
	Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	Fridlyst, Signalart
Insekter	Rönnpraktbagge	<i>Agrilus mendax</i>	Starkt hotad (EN)
Svampar	Rosenticka	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	Missgynnad (NT), Signalart
	Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	Sårbar (VU), Signalart

1.6 Friluftsliv

En stig leder in i området från det nordöstra hörnet och följer den östra kanten för att efter 200 meter gå ut ur reservatet och där korsas av en gammal väg. Följer man den gamla vägen mot sydväst i 300 meter leder den åter in och igenom reservatet för att till slut komma ut vid den sydvästra gränsen vid järnvägen.

En entré till området planeras att ställas i ordning i det nordöstra hörnet. En skylt med information om områdets natur- och kulturvärden samt karta ska tas fram och sättas upp vid entrén.

1.7 Kulturvärden samt historisk och nuvarande markanvändning

De centrala delarna av sluttningen har enligt storskifteskartan från 1825 varit öppna åkrar samt slåtter- och betesmarker av olika typer. Lövrikedomen i området idag är en följd av att skogen är uppkommen på tidigare helt eller delvis öppna kulturmarker.

De äldsta delarna har varit igenvuxna sedan början av 1900-talet medan några av de yngsta delarna började växa igen på 1960-talet.

Markanvändningen har på senare tid varit skogsbruk. Förutom ett par små avverkningar kring millennieskiftet har dock inte något aktivt skogsbruk bedrivits i området. Igenväxningen har i huvudsak skett naturligt men på några håll har stråk av gran planterats i de gamla åkrarna.

2. Plandel

2.1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att skydda och bevara den biologiska mångfalden och de värdefulla naturmiljöerna som finns i den nedre västsluttningen av Plintsberget. Syftet är också att skydda och tillgängliggöra ett område för det rörliga friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att området med dess flora och fauna bevaras och åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

2.2 Prioriteringar mellan bevarandevärden och vald skötsel

Naturreservatet har höga skogliga naturvärden men även vissa kultur- och friluftsvärden. Skulle konflikter om vilket värde som ska prioriteras främst uppstå inom de olika skötselområdena, prioriteras naturvärdet högst i alla områden.

Kulturvärden knutna till äldre tiders användning av markerna kan med tiden komma att bli intressanta att bevara och lyfta fram. Åtgärder för att säkra kulturvärden kan göras om det görs på sådana sätt att de inte skadar höga naturvärden på platsen.

Friluftsvärdet har högst prioritet längs den gamla vägen som korsar reservatet.

Träd i kanten på området som kan komma att behöva fällas med hänsyn till järnvägen eller kringliggande fastigheter ska inte forslas bort utan fälls in i reservatet.

Åtgärder som ska göras för att bevara och främja guckusko, rönnpraktbagge eller annan naturvårdsintressant art ska ske med stor försiktighet och i samråd med expertis för respektive art.

2.3 Skötselområde 1: Lövskog och granskog med inslag av lövträd

Beskrivning

Skogen utgörs av lövskog och granskog med inslag av lövträd. De vanligaste lövträden är björk, gråal och asp men det finns även inslag av rönn, sälk och klibbal på många håll.

Lövrikedomen beror på att skogen till stora delar är uppkommen på tidigare öppna kulturmarker.

Gran förekommer såväl beståndsbildande som spridda inslag i lövskogsmiljöerna. I några stråk är granskogen planterad men mestadels är skogen självföryngrad.

Det finns gott om död ved i alla dess former. Många olika vedsvampar och spår av vedlevande insekter kan ses på den döda veden.

Området är huvudsakligen klassat som nyckelbiotop av skogsstyrelsen.

Bevarandemål

Skogen lämnas i huvudsak för fri utveckling. De bestånd av guckusko som finns i området ska bevaras.

Skötselåtgärder

Igenväxning av skogen runt växtplatserna och tramp från besökare som kompakterar jorden runt bestånden för guckusko kan komma att påverka bestånden negativt.

Om bestånden av guckusko hotar att minska på grund av omgivande igenväxning kan riktade röjningar för att åter öppna upp skogen runt växtplatserna behöva göras. Om bestånden av guckusko hotas av tramp från besökare kan spänger komma att behöva anläggas runt bestånden. Det gäller att vara mycket försiktig vid alla typer av åtgärder för att inte riskera att försämra förutsättningarna för arten. Om åtgärder planeras ska det ske i samråd med expertis för arten.

2.4 Skötselområde 2: Gräsmark, beteshage

Beskrivning

En delvis glest trädklädd gräsmark som idag betas av hästar. Området utgörs av gamla åkrar som i varierande grad har fungerat som betesmark efter att åkerbruket upphört. Naturvärdena

är idag låga/allmänna men området kan med rätt skötsel utveckla höga naturvärden i framtiden.

Bevarandemål

Beroende på vilken väg man väljer kan delområdets naturvärden utvecklas på olika sätt. De två huvudalternativen är:

1. Området betas av djur och bibehåller och utvecklar värden knutna till hävdade gräsmarker.
2. Området låts växa igen med lövträd och utvecklar med tiden värden knutna till lövskog.

Skötselåtgärder

Området ska i första hand betas av djur. Träd kan med fördel hamlas i betesmarken. Røjning av gran kan bli aktuellt om hävden uteblir eller är för svag.

Om inte lämpliga djur finns att tillgå kan området låtas övergå till lövskog.

2.5 Skötselområde 3 (två delområden): Lövrik ungskog

Beskrivning

Skogen i delområdena är uppkommen efter avverkningar kring millennieskiftet och utgörs av lövblandskog i 20-års ålder med låga naturvärden. Med tiden kommer naturvärdena att höjas och målet för bestånden är att utvecklas till lövdominerade naturskogar.

Bevarandemål

Området ska utvecklas till lövskog med höga naturvärden.

Förutsättningar för att gynna rönnpraktbagge kan tillskapas.

Skötselåtgärder

Røjning av gran för att gynna lövträden kan komma att behöva göras om underskiktet av gran hotar att kväva lövträden.

Vissa delar av områdena innehåller mycket uppslag av rönn vilket kan göra dem lämpliga för åtgärder som gynnar rönnpraktbagge. Om åtgärder av den typen planeras ska åtgärderna ske i samråd med expertis för arten.

2.6 Skötselområde 4: Stig och gammal väg

Beskrivning

En stig leder in i området från det nordöstra hörnet och följer den östra kanten för att efter 200 meter gå ut ur reservatet och där korsas av en gammal väg. Följer man den gamla vägen mot sydväst i 300 meter leder den åter in och igenom reservatet för att till slut komma ut vid den sydvästra gränsen och en plankorsning som leder vidare över järnvägen.

Bevarandemål

Stigen och vägen ska hållas öppna och tillgängliga för fotgängare.

Skötselåtgärder

Røjning av sly i anslutning till gångstråken ska utföras vid behov.

En entré till området ska ställas i ordning i det nordöstra hörnet. En skylt med information om områdets natur- och kulturvärden samt karta ska tas fram och sättas upp vid entrén. Besökare ska rekommenderas att använda den befintliga plankorsningen vid passering av järnvägen.

2.7 Skogsbrand

Alla bränder, även de som startat genom blixtnedslag, ska släckas enligt gällande brandlagstiftning.

2.8 Insektsangrepp

Tillfälliga insektsangrepp ska inte åtgärdas.

2.9 Jakt

Inskränkning av jakten begränsar sig till reglering av uppförande av jakttorn och framröjning av jaktpass. Dessa åtgärder kan kräva nedtagning av värdefulla träd och därmed motverka syftet för naturreservatet.

2.10 Dokumentation och uppföljning

Kommunen ansvarar för att dokumentera tillsynsarbetet samt alla åtgärder. Den ansvariga enheten är Naturvårdskontoret som ligger under avdelningen för Strategisk planering.

2.11 Revidering av skötselplan

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

2.12 Skötselplankarta

Naturreseptatet Plintsberg, skötselområden

